

historiska upprämnelse utur folkets lynne och charak-
 ter, liksom allt för det samma stadga en Megeringef-
 form, sammansatt efter en mödligtvis sund teori,
 men utan sammanhang med den förut bestående Sti-
 resseförfattningen", och tillägger att den förändring
 med vårt Lagverk, som år 1734 fullbordades, en-
 dast företogs med hänsyn på den historiska utveck-
 lingen; vidare, att den icke utan en långsam fram-
 skridande och bekänksam gång tilländabragtes, och
 slutligen, att "behöfwet af en ny Lagbok omiöfknän-
 ligen borde hafwa rått sig, innan den samma till of-
 fentlig antogs" — en erinran ganska vigtig och
 sagd i sin tid, då man så brådskrat med förän-
 dringar å andra håll, såsom af vår handbok, cateches,
 m. m. — Allt detta är dock endast widbräddt såsom inled-
 ning till besvarande af den frågan: om "tidpunk-
 ten är inne, på hwilken ett förslag till en ny Lag
 bör antagas, eller om icke det sammans antagande bör
 ännu till framtiden uppskjutas?" och härifrån le-
 der förf. sig otvunget, till en granskning af ämne-
 tigen i det nya Lagförslaget från de gamla afwi-
 kande stadganden. — 3) Recension af Terns-Con-
 toirets Annaler, 1816—1824. (sid. 34—63). Rec-
 enmärker att dessa Annaler innehålla: "Handlin-
 gar öfver Terns-Contoret; Afhandlingar, Plan-
 nade för den och Strödda Underrättelser." Sedan går
 han redan för de ämnen, som kunna inneslutas under
 den förordnande rubriken. Äfwen af denna upp-
 sats löwas fortsättning en annan gång. — 4) Es-
 serverigt af Swenska Litteraturen för Ja-
 nuari, Februari och Mars Månader år
 1825 (sid. 64—114). Dessa Recensioner äro wiserli-
 gen förtä, men i allmänhet ändamålsenliga och det
 wore att önska att de i Svea icke för snart måtte
 upphöra, hwilket dock är att befara, då man befat-
 tat sig äfwen med hwardags öfversättningar och ö-
 betydigheter. Under artikeln Folkskrifter, fö-
 rekomma flere ganska vigtiga anmärkningar; men
 tillika några högt beömmade påståenden, såsom
 t. ex. att de Bellmanska Sångerna, dem Rec. met-
 giswit vara "smärta" och utöfna "den mest origi-
 nella Swenska Poesi", skulle verka till fördel af
 folkets moralitet. — 5) Litterära och
 Konstnyheter (sid. 115—119) utöfna af några no-
 tiser om den på Näsby sätesgård i Ödbermansland-
 nu mera uppslagna samlingen af konstverken, och
 om äfylliga presenter till Upsala Universitet. —
 6) Böcker, utkomna i Juni, Juli, Augusti

och September. Månader 1825 (sid. 120—
 130), en för kändomen af Swenska litteraturen
 vigtig och nyttig förteckning, ehuru smärken elde-
 res fullständig eller tillräcklig i uppgifterna angä-
 ende tiden då hwarje verk utkommit. 7) Dis-
 putationer utgifna i Lund Wärtermånen
 1825 (sid. 131, 132). — 8) Anmodan att Herr
 boktryckare, förläggare och utgifwäre måtte i god
 tid, till redactionen af Svea, insända fullständiga
 uppgifter, öfwer allt nytt som utkommit: en anme-
 dan hwilken, om ej Herr boktryckare, förläggare och
 utgifwäre på sednare åren allt för mycket ändrat
 sig, såga torde blifwa efterkommen.

A P U S T I F.

Cometen tog sig friheten, att för en tid sedan öf-
 förmåla de store stöckedar af disputationer, som fort-
 fara att upplysa rymderna kring Upsala. Redactio-
 nen har varit nog iaktlig, att, under betäckning af
 tvenne sprutor, få sig en sådan tillstånd, hwilken
 innehåller de mest oförläppliga gnistor af klart we-
 tenskapligt jus, djuphet i tankar och redighet i
 framställning. Dess titel är:

Afhandling om de Djur, som i Bib-
 len omtalas, under Professorens
 och A. Wasa Ordens Commendeu-
 rens, Doctor C. W. Thunbergs in-
 seende, utgifwen af N. S. Högländer
 och till granskning framställd d.
 25 Nov. 1825.

Denna afhandling är neml. så öfverlig, att den
 säkert skall göra mycken ära åt det läroste wid hwilket
 den offentligen framträdde, ännu förrer åt den hög-
 lärda Facultet, som till dess utgifwande lemnat sitt
 "gunstiga tillstånd", och förrer åt Herr "Hög-
 länders af Calmare Landstap", hwilken uppträdde
 som dess författare.

Han börjar, (sid. 1.) att underätta oss, huru "i
 det gamla och det nya Testamentets Skrifter både
 djur och werter förekomma." Då man hitills trott
 att der sunnits endast förord och bokstäfwer, har förf.
 redan sålunda, på ett löfande sätt, documenterat
 "en med sin språkförståelse förenad betänksamhet infigt
 uti naturens kändedom." Utaf en så wäl utrustad
 forskare bör man kunna wänta förwäntande upptä-

ter, och han dröjer ej längre än till början af 2 sidan, förän han meddelar den wettgirige läsaren, att "till Bibels tolkning är icke philologisk kunskap ensam tillräcklig, utan att dertill fordras äfwen Kännedom af landets Geographi, Climat, Ödning, Inwånarnes och de närgränsande folkslagens språk, seder och bruk", — allt ämnen hwilka naturligtwis icke ingå i det wad man hittills kallat philologi. Han drager alltså deraf (sid. 3) den slutsats, att "det skulle wara af mycken fördel och en angenäm kunskap, om wid ett högre Lärosäte de studerande Prestmännen *) kunde få se icke allenast i smått (en miniature) mönster af de Gamles stora och praktfulla Werk, utan äfwen de djur uppstoppade och de Werkter torfade, hwilka omtalas i de heliga Skrifter," t. ex. draken i Babel, och framför allt det i Uppenbarelse Boken omtalade wilddjuret. Man skulle neml. då med säkerhet kunna få afsjort, om dess tal är precist 666, eller om det ej uppgår till fullt 1000 Nglds. Emellertid har förf. genomgått "Upsala Academies Museum" och der lärt känna ättilliga "bibliske djur," såsom katten, hunden, råfwen, bocfen, m. fl.; men derunder fått skäl att beklaga, det den "äbla Wetenskap om Guds Allmägt och Wisshet, wid Upsala Universitet blifwit förd till den Medicinska Faculteten och derved förbigången af de fleste både Philosophis och Theologis Studiosi" (sid. 5). En följd häraf uppgifwes wara, "att ganska många af Rifets wärdade Prästerskap icke kunnat lära känna eller beundra den gudomliga herligheten" (sid. 5). Likwäl försäkrar förf., att "huru lång hwarje Skapelsebad warit, kan icke bestämmas" (sid. 6); men är straxt derefter så dristig, att han gifwar, att när i bibeln omtalas "Djur, som med wingar flyga öfwer jorden, dermed menas otwiswelagtigt Foglarne, och kan hända, äfwen Insekterne, af hwilka de flesta äfwen flyga" (sid. 7). Deremot antager han, att "med fånaden bör egentligen förstås de dåggande Djuren i allmänhet, som leswa på det forra". (Respondentens namn tyckes utmärkt att han ej leswer i watten). — Sannolikt finner han icke (sid. 9), att "alle de förste jordens inwånare allmänt, uti de blidaste klimater, warit Mesar," ehuru "ibland de Philisteer synas flere warit af en owanlig längd.

Goliath, neml. war en Mese och Saul war ett hufwud högre än allt folket." Sid. 10 åter anmärker han huru "de Wårter, som i jord och stenlager hittills kommit till Naturforskarens kunskap, och af hwilka i synnerhet blad finnas, i de kallare länder, aftrykte, hafwa befunnits tillhöra ett warmare luftstref. Äfwen att de öfwerleswor af Djur, som i Museer förwaras, hafwa blifwit dels uppgrafne i jordlager, ej långt från stora floder, dels funnits uti bergen förstenade"; i anledning hwaraf "man uppgjort den slutsats, att dessa Djur och Wårter tillhört en Fornwerld och att de utur Naturens första aldeles förswunnit." Men häremot erinras. (sid. 11), "att wiså wårter och deras frön icke böra kunna uttdas af watten och ännu mindre djur, som egentligen leswa i wattenets element, såsom Skaldjur, Snäckor och Petrificator." Desså menar förf. (sid. 13), att "det Mammot-djur, hwars mer eller mindre fullkomliga benrangel uppgräfwes utur jorden i Morra Amerika, torde ännu finnas leswande i de aflågennare landskapers Fogrifer trakter." Och härtill hemtar han anledning af den märkliga omständighet, att "uti 16 Seculo fann ett jägaresällskap uti Amerikas Fogar ett leswande djur, och löfjade förgäfwes på det fina gewär." — Men, tillägger han, "en sådan förmodan — neml. att det ännu leswer — synes wara säkrare i anseende till det Mammot-djur, hwars stora tänder och ben blifwit blottade och framdragne ifrån stränderne af Siberiens stora floder, och ifrån de Jeschwets dar, hwilka ligga utom Asiens fasta land." På så talande skäl måste man wäl medgifwa förf. (sid. 15), att "många händelser på vår jord kunna ganska wäl tillskrifwas syndafloedens wäldsamma werkningar, utan att man behöfwer tillstapa en fornwerld."

Det anförda torde wara tillräckligt att antyda, huru nyttig denna afhandling måste kunna blifwit mot den gråfeligu sjukdomen Mesancholia, hwilken allt mer synes wiså utbreda sig. Och kanhända war det med hänsyn till denna afhandlingen Pharmaceutiska egenkap, som medicinska faculteten i Upsala gaf den sitt "gunstiga bifall."

*) Man wet att dessa äro, såsom det heter, alldeles digina att studera.

R o m e t e n.

N:o 25.

Fördagen den 24 December 1825.

Inrikes Nyheter.

Stockholm. Förliden torsdag gafs för första gången på kongl. Stora Theatern, dramatiska scenen, Shakespeares Rår, comedie uti en act, en liten såd och wäl arbetad efterpiece, för hwars innehåll wi ej tro oss i förhand böra göra redo. Wi anse det ej wara en tjenst för dem, som redan sett en piece, att finna den detaillerad uti ett Dagblad; deremot en verklig tjenst för dem, som ej sedt, men ännu se den; och hwarigenom njöt af intrigen gång och upplösningens öfverraskning för dem går förloradt. Wi instränka oss således att säga, det ärfylliga lydliga qui pro quo förefalla, att intrigen ej är särdeles inwecklad, men med mycket skicklighet genomförd, att öfversättningen är lydlig och språket i högsta måtto wärdadt, samt att pieceens förtjenst helt och hållet hvilat på Shakespeares role — en swär, men tacksam role, då den ges så, som Hr Almlöf gaf den — och, må hända, är det ej för mycket sagdt, att den swärligen kan giswas bättre. Publisen erkände detta, och rättwisade Hr Almlöfs bemötande på ett smärande sätt. Fruarne Erikson och Lindström gäswa sina roller mycket wäl; det war ej den fästnämndes fel, att hemmets är mindre betydande. Fru Erikson wiste att med mycket skicklighet draga fördel af sin, och med verklig theatralisk känedom uppfatta de ställen som föranledde till ett högre spel. Med misshöje måste man anmärka, att ehuru twenne goda piecér uppfördes, af hwilka den ena war ny, spectacklet denna afton hade ett ringa antal åskådare.

Några reflexioner med hänsigt till en i 8:de häftet af Swea insörd afhandling, om "wårt fäderneslands lagstiftning i anledning af nya lagförslaget."

(Insändt).

Swärligen kan något ännu fördrå en mognare omtänka och besinnning, en större samwetsgrannhet, ett djupare theoretiskt och practiskt förstånd, än en lagförändring, helst om denna är helt och hållet genomgripande och ästadskommande en, till sitt innehåll och sin form, ny lag coder. Det är ej med en sådan sak, som med afläggandet och antagandet af ett mode i klädedrägt, så att man kan utan betänksamt förkasta ett gammalt och för behaglig tid upptaga ett nytt. Lagen måste, om den skall kunna verka hwad den äfystar, nödwändigt bära stämpeln ej blott i allmänhet af den tid som framkallat densamma, utan också af den tids-modification, som hänfö sig till det folk, för hwilket den skall blifwa ett rättesändre. Den bör wara så beskaffad, att folket kan, ej mindre i lagens råddande anda, än i hwarje enskild lagbestämning, känna igen sig sjelf, till lynne och carakter. Eljest är den endast en af tankkraften utförd konstmaskin, hwars större eller mindre relativa värde inom rättsspeculationens område, beror på dess större eller mindre theoretiska fullkomlighet; men hwilken, såsom positivt gällande i ett wilst land, ej är användbar. En efter abstracta rättsprinciper författad lag, äfwen om dessa wore absolut rigtiga, kan likwäl, blott såsom sådan, ej wara för ett folk tjenlig; den måste wara lämpad efter graden af folkets kultur och efter det sätt, på hwilket detta kommit till sin politiska, rel-

gläns, moraliska och intellektuella utvecklingspunkt.
 — Det som i teorien synes vara samit och tvit,
 är ofta i praktiken, om ej alldeles falskt, åtminstone
 ej fullkomligen samit, och ännu oftare slädtigt eller
 oöverförligt. Lagens grund får ej vara en strids-
 fråga för dagen, får ej vara en utifrån införskrif-
 wen, för nationen obekant grundfats, utan den må
 se vara en så omistämkelig product af det allmän-
 na tänkesättet och af den i nationallynet lefvande
 och genom dess historiska utbidning afstrade rätt-
 lämsla, att hvar och en medborgare genom sitt prac-
 tiska förstånd en amt kan finna den, utan att af ut-
 ländska lagar och utländska rättelärares eller laglot-
 tares skrifter behöfwa uppsöka en sådan. Ty om
 man ej af det nödvändiga förhållande, som verkfat
 lagens uppkomst, kan igenfinna ratio legis, så blir
 lagstadsbandet en tom minnesfat, hwilken aldrig ingår
 hos folket såsom en lefvande kunskap, utan blott
 ger anledning till domares och sakförares härsklywe-
 rier, och möjligheten att kunna subsumera anaöga
 fell under ett speciellt i lagen upptaget, beror ej då
 på en vanlig skarpsinnighet, utan på den mer eller
 mindre instuderingen i den abstracta läran. Men
 lagen bör äfwentades till sin form vara fullkomligt
 inhemsk, och, så mycket som möjligt, böra historiska
 minnen derwid vara fästade.

Hvorn kunde wiserligen sägas mycket mera,
 än det är sagda; men då wi ej uppträda, såsom
 partigångare, för att få en wiss mening gällande,
 utan blott önska att kunna framställa en för det all-
 männa i högsta måtto wigtig fråga ur en riktig
 synpunkt, och lemna den utförliga underförningen
 åt den som är mera sakkännare än wi, så torde
 det anförda vara för ett sådant ändamål tillräckligt.
 Nu återstår endast, att fåta bli den wid den här
 ofwansföre angifna afhandlingen, hwilken är rätt
 läswärd, ehuru på intet sätt uttömmande sitt ämne.

Författaren i Swer har behandlat 2me frågor,
 neml. om en lagförändring öfwerhufwud är nöd-
 wändig, och om det nya lagförslaget är ändamåls-
 ligt. Den första frågan har han nekande beswarat,
 och för en sådan mening uppgifwit skäl, hwilka kun-
 nat vara fullständigare, kraftigare och mera öfwer-
 tygande. Hvad han eljest anført så wäl öfwer
 Swenska lagens upprinnelse och utbildning ur folkets
 lynne och historiska uppskrifvar, som öfwer lagstif-

ningens högsta uppgift, att jemka och förlikka de båda
 motsatta metoderna: att neml. antingen gå för ab-
 stract tillwäga, eller sönderfalla i alltför minutiga lota-
 lifering af de utaf enskilda fall förantleda bestämmel-
 gar, — allt detta är riktigt samit förtjenar wäl att
 beaktas. Wi äro äfwen med honom ense deruti,
 att en fullkomlig omfkapning af wår corpus juris icke är
 af behofwet påfälad, och torde ännu ett halft eller het
 feket kunna undwäras. Deremot tyckes ofwen reuission der-
 af vara, om också just ej alldeles oundgänglig, åt-
 minstone ganska nyttig, dels för att få alla lagstads-
 ganden och sedermera timade förändringar och förklar-
 ringar i öfwerensstämmelse med hwarandra, dels
 för att yttermera jemka wissa stycken efter tidens
 förändrade stik. Men om man ej ens wille wärd-
 ga en slikt egentlig formel ingalunda hela systemet
 uppsökande granskning, så skulle redan nyttet wä-
 rummet endast med en sådan ny redaction af Lag-
 samlingen eller de författningar, som upphäfwats
 ler förklara 1734 års lag. Den förra är, som man
 wet, på konungens befallning utgifwen, men ej
 af konungen stadfästid och såsom gällande promulge-
 rad. Den är således ett privat werk, en handbok
 för jurister och parter, och kan af detta skäl ontbe-
 tas, utan att den gamla lagbyggnaden derigenom kun-
 de anses i någon mon rubbad. Men äfwen såsom
 ett Compendium berättadt, kunde den varit bättre
 och ändamålsenligare författad; ty utom det ett åt-
 stiftliga alltför speciella och mindre wigtiga lagbud ä-
 ro upptagna, men deremot wäsentligare här och
 der saknas, så äro äfwen excerpteria ofta så illa
 beräknade och uttrycken så swäfwande och mångtyd-
 ga, att man, för att vara säker om stadgandet, es-
 wilfortligt får ha författningen wid sidan, för att råd-
 fråga och jemföra. Till och med mellan slikswa för-
 ordningarne inbördes råder ej alltid den harmoni
 och consequens, som önskligt wore, hwilket och lätt
 låter förklara sig af den skiftlighet i lagstiftningsskif-
 tigheter, som under en tid af 90 år naturligtwis må-
 se inträffa. I en nyare Förordning har ej alltid
 tydligt blifwit bestämt, i hwad mon den är wer-
 tigen ny och en föregående upphäfwen, o. s. w. Då
 härtill kommer, att mösan af författningar är wäl
 stor, för att rätten skall kunna lätt utskakas af
 den, som ej enskildt uppföret sitt lif åt lagkunsta-

